

Förberedelser inför spårhalka hösten 2025

Trafikverket fortsätter det långsiktiga arbetet med beredskapsplanering för järnvägsdriften.

En viktig del i detta är förberedelser för att motverka spårhalka under höstsäsongen.

För att uppnå ett effektivt resultat krävs ett nära samarbete mellan järnvägsföretagen och Trafikverket som infrastrukturförvaltare.

**Ett effektivt
resultat krävs ett
nära samarbete
mellan Alla
parter**

Denna information syftar till att tydliggöra vilka åtgärder som behöver planeras och genomföras i god tid. Vissa insatser kräver längre framförhållning, varför vi redan nu uppmanar samtliga aktörer att inleda sina förberedelser inför den kommande hösten.

Hantering av vagnvikt

En central förebyggande åtgärd är att anpassa vagnvikten på särskilt utsatta sträckor. Tunga tåg i kombination med ogynnsamma förhållanden ökar risken för halka och försämrad framkomlighet. Järnvägsföretagen förväntas därför vidta åtgärder för att minska vagnvikten där så krävs. Trafikverket kommer att följa upp att anpassningar genomförs och kan vid behov fatta beslut om generella eller lokala viktbegränsningar för att säkerställa säkerhet och kvalitet i järnvägsnätet.

Trafikverkets åtgärder

Trafikverket kommer att vidta följande förebyggande och operativa åtgärder:

- Säkerställa att ogräsbekämpning utförs på spår med grusballast.
- Instruera underhållsregioner att vid behov stänga av rälssmörjning på känsliga platser.
- Schemalägga banarbeten och tillhörande hastighetsnedsättningar till perioder utanför den mest kritiska tiden.

- Instruera trafikledare och tågklarerare att regelbundet inhämta information om friktion från lokförare under riskperioder.
- Vidta omedelbara åtgärder vid rapporterad halka, såsom varningsmeddelanden till andra tåg, beställning av halkbekämpning och omplanering av trafik.
- Säkerställa att tågen får körsignal i god tid.
- Föra dialog med lokförare av tunga tåg för att undvika onödiga stopp genom anpassad hastighet.
- Förhindra att tåg framförs före tidtabell på sträckor där punktinsatser är planerade.
- Kalla ut akut avhjälpning vid kvarstående halkproblem där tidigare åtgärder varit otillräckliga.

Järnvägsföretagens ansvar

Järnvägsföretagen förväntas bidra till ett fungerande förebyggande arbete genom att:

- Anpassa vagnvikt på berörda sträckor samt använda multipelkopplade dragfordon där det är lämpligt.
- Säkerställa att fordonen är korrekt underhållna, inklusive fungerande sandningsutrustning.
- Stänga av rälssmörjning på lok.
- Utföra sandning på uppmaning från Trafikverkets trafikledning.
- Instruera lokförare att vid upptäckt av halka omgående rapportera detta till både den egna transportledningen och närmaste trafikledning hos Trafikverket.
- Säkerställa att förare informeras om korrekt körsätt vid halka samt rutiner för sandning.

Rapportering och uppföljning

Spårhalka klassas som en allvarlig störningsfaktor och hanteras inom ramen för Trafikverkets årstidsstyrda beredskapsplan för hösten. Sedan 2017 har ett proaktivt arbetssätt införts, vilket inkluderar rapportering av förarupplevelser, förseningsorsaker och planerade insatser per bandel.

En viktig indikator på när viktreducering bör tillämpas är förarnas rapporter om friktionsproblem. Trafikverket analyserar dagligen inkomna data, bland annat via kod IFK 01 (spårhalka). Dialog förs kontinuerligt mellan järnvägsföretagen och Trafikverket för att granska och utvärdera planerade åtgärder såsom användning av Electra Gel eller högtryckstvätt.

Väderläget är också avgörande – särskilt skillnaden mellan torrt och fuktigt underlag, vilket har stor påverkan på friktionen.

Balans mellan säkerhet och kapacitet

En tillfällig viktreducering innebär en begränsning av kapaciteten i järnvägsnätet. Det är därför av största vikt att sådana insatser endast pågår under så kort tid som möjligt. För att mildra effekterna kan järnvägsföretag använda multilok där resurser finns tillgängliga, eller i vissa fall trafikera extratåg på hårt belastade sträckor där detta medges av Trafikverket.

Avsteg från viktreducering kan beviljas beroende på tid på dygnet, aktuella väderförhållanden eller typ av trafikupplägg.

Säkerställa att fordonen är korrekt underhållna, inklusive fungerande sandningsutrustning.

Tillämpning av viktreducering

Viktreduceringen ska specificera tillåtna vikter per fordonskombination, loktyp (diesel eller el) och sträcka inom respektive trafikledningsområde. Detta gäller all typ av nätverksproduktion samt systemtransporter. I vissa fall kan undantag testas, till exempel för pendeltrafik eller särskilda kundupplägg, beroende på tågets sammansättning och vilken bandel som trafikerar.

Operativ uppföljning

En kontinuerlig och välstrukturerad uppföljning är avgörande för ett framgångsrikt arbete. Förarnas återkoppling, i kombination med Trafikverkets egna rapporter, utgör grunden för dagliga justeringar av åtgärdsnivåer.

Genom samordnade och faktabaserade insatser bidrar vi gemensamt till en robustare järnvägstrafik under höstförhållanden – med förbättrad punktlighet, ökad säkerhet och minskad störningsrisk som resultat.

För mer information kontakta

Bakerson Aram, UHjnk

aram.bakerson@Trafikverket.se

010 123 45 31